דיזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
פונטאג, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-ווערה.
האלביעהריג 5 " " " "
פיערטעליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.,
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-ווערה.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.,
פיערטעליאהר 2 " " 75 " "

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירען
אונד דער פרענומעראנדאנס-פערמ'
בענוצונג מיט דעם עסטאנט דעם
עיסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאסטע נו. 1.
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראנ-
דאנסגעלדער צו ענדען בעליעבען.

Nr. 19, ניינטער יאהרגאנג. פעסט, מאנטאג כט שבט ה.ת'ר'ל'ז'. Pest, den 12. Feber 1877.

קיין נייעס אונד קיין אלטעס מיניסטעריאום!

דאס מיניסטעריאום טיסא האט אבגעדאנקט — אונד דער קאניג האט עס אייך ענטלאססען. — דאס ביז יעטצט אונגלויבליכע איזט אלזא דאך איינגעטראפען. ביז יעטצט האט גיעמאנד דיא אבדאנקונג טיסאס פיר ערנסט געהאלטען, יעדער גלויבטע פיעלמעהר, דאס דער קאניג איהן ניכט ענטלאססען ווערדע, ווייל מאן זיך עבען יעטצט, אינטער דען גגעגוויערטיגען צייטן-פערהעלטנים-סען, נאר קיין אנדערעס מיניסטעריאום אין אונ-גארן דענקען קאנגטע, עס וואר דאהער האכסט איבערראשענד, אלס אין דער פארגעסטריגען דייסטאנס-זיטצונג טיסא זעלבסט דיא מיטטהייל-לונג מאכטע, דאס דער קאניג נאך אם פ-טען בער דאס גאנצע אונגארישע מיניסטעריאום ענט-לאססען האט, אונד דאס עס נור ביז צור ערגענ-נונג אייניגס נייען מיניסטעריאומס זיינע בזוהערינג אמטליכע טהעטיגקייט פארזטעטצען זאלל!

אייגע מיניסטער-אבדאנקונג אין אונגארן איזט וואהל ניכט עטוואס נייעס, זיידעם אונגארן ווידער זיין פעראנטווארטליכעס מיניסטעריאום האט, איזט דיעזער פאלל שאן נאר צו אפט פאר-געקאממען; אבער ביז יעטצט געשאה אין ריק-טיגט דעם מיניסטעריאומס נור אים דעם גרונדע, ווייל עס אים דייסטאנט מעהר קיינע מעהרהייט, קיינע מאיאריטעט איין זיינער זיטע האטטעט. אל-לין דיעזער גרונד קאנן ביא דעם בזוהערינגען מיניסטעריאום ניכט גלטען, זא איינע גראסע מא-יאריטעט אים דייסטאנט, ווא דאס מיניסטעריאום טיסא האטטעט, האט נאך מיט מיניסטעריאום גע-האבט. דאס מיניסטעריאום טיסא פאללט אלזא ניכט דאהער, ווייל עס אים דייסטאנט מעהר קיינע וואיעצעל האט, זאנדערן נור דאהער, ווייל עס פאן איינעם איינווערטיגען שטורם, דורך איינע דארטטעקונגע אונגאכטיגקייט פאן זיטע פע-טערליכס געפאללט ווערד. טיסא איזט אלזא בלאס דורך דיא באנק געפאללען! —

דאס הערר פאן טיסא שאן אנפאנגס פארגעער וואכע זיין אבדאנקונגס-שרייבען אן דען קאניג ניכט דאהער, ווייל עס אים דייסטאנט מעהר פערגעט יעדעס מיניסטעריאום צו טהון, וועגן איהם איין אנדערער איינווענ צור דורכפיהרונג זיינעס פלאנעס ניכט אבריג בלייבט. — דאס אבער דער קאניג זא שנעלל איך זיינע אבדאנקונג אנגע-נאמען אונד איהן זא באלד ענטלאססען האט, דאס ערגענט הייר גראסעס שטיגען אונד אונגעהייער פיעל איפזוערען!

אין זיינער רעדע אן דער פארגעסטריגען זיטצונג דעם אונגארישען דייסטאנטס האט הערר טיסא מיט וועגען וואהען דען גרונד זיינער אבדאנקונג אנגעגעבען. ער זאגטע: «אלס ווייר דיא רעגיערונג אין דיא האנד גענאממען, וואר עס אין אינזערעס פלאנע, פיר אינגארן אייגע זעלבסטשטענדיגע באנק צו ערריכטען, שפעטער אבער האבען זיך זא וואהל דיא פאלטישען אלס אייך דיא נעלד-פערהעלטנישסע אין אייגער זעהר שווייריגען וויזע געשטאלטעט, אונד ווייר פאהסטען דאהער דען ענטשלוס, צוערסט אייגע איינלייך מיט דער עסטערייכישען נאציאנאל-באנק צו פערזוכען. דיעזע איינלייכס-פערהandלונגען קאמען זעהר פיעל ארבייט אונד מיהע, ווייל צוגטען אונס איך שאן אין מאנכען ניכט זא זעהר ווכטיגען פונקטען נאכגעבען, דאס ווענגסטענס אייגע גע-מיינזאמע עסטערייכ-אונגארישע באנק צו שטאנדע קאممע, וועלכע דעם קרעדיט- אונד געלד-בעדיפנישסע אונגארנס געגען זאלל. נור פעלאנגטען ווייר, דאס אייך אים פערוואלטונגס-איישסיס דיעזער באנק מעהרערע אונגארן זיין מאג-גען, דאמיט ניכט איממער ביא דען אנגעלעגען-הייטען דער באנק דיא עסטערייכער דיא שטיש-מעג-מעהרהייט האבען זאללען. דיעזע הויפט-פארדערונג וואללטע מאן אונס ניכט נאכגעבען, אונד ווייר מיסטען דאהער דיא פערהאנדלונגען אבברעכען. דא עס אונס נון ניכט געלונגען איזט, מיט עסטערייך אייגען פערגלייך וועגען ערריכ-טונג אייגער גגעמיינזאמען עסטערייכ-אונגארישען באנק צו שטאנדע צו ברינגען, זא קעהרטען ווייר צו אינזערעם ערסטען ציעלע צוריק, נעמליך צור ערר-יכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען אונגארישען באנק. דאס רעכט צו אייגער זעלבסטשטענד-גען באנק האבען ווייר. דער קאניג גיבט אונס אייך דיעזעס רעכט צו, נור פערבטעט זיינע מאיעסטעט, דאס ווייר דיא קרעדיט דאצו האבען ווערדען, וועסהאלב ער אינזערן פלאן מיט דער זעלבסטשטענדיגען באנק גנעכט בע-ווילליגען וויל אייגען וואללטע. דא אונס נון בוידע איינווענד אבגעשפערט זינד, זא מיסען ווייר אבדאנקען! — עס בלייבט דעמנאך ניכט אנדע-רעס אבריג, אלס דען דייסטאנ צו בישטען, עד מאנג יעטצט זיינע זיטצונגען ביז צו דער צייט אינ-טערבעכען, ביז זיינע מאיעסטעט אין נייעס מי-ניסטעריאום ערגענגען ווירד.»

טיסא איזט אלזא ניכט פאן אנגעען, פאס דייסטאנג, זאנדערן פאן אבגען, פאס קאנ-נגע צור אבדאנקונג געצוואונגען וואردען, ווייל אזהם זיינע מאיעסטעט דען פערזוך צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק פון פערהר-טע — אונד גערארד דאס ניכט פיעל שאפפ צום נאכדענקען! נעמאנד ווייס יעטצט, וואס נון קאמ-מען ווירד. ווען אייך שענגע אדער מאלאטה פאן אבגען צום אונגארישען מיניסטער-פרעז-דענטען ערגאנגט ווערדען זאללטע, דא קאנגטע קיינער פאן דיעזען ווירדען נאך אנגען אים אייגע מאיאריטעט ווארצעל פאססען אונד אייך אייגע מאיאריטעט רעכנען.

יא, מאן פירכטעט יעטצט נאך מעהר! מאן פירכטעט, דאס ניכט נור אין דער אנגגערן, זאנדערן דאס אייך אין דער איינווירקונג פאלי-טיק יעטצט אייגע איינווירקונג געשעהען קאנגטע. טיסא וואר ביז יעטצט אין גראסער גגעגער ענער רוסען-פיינדליכען פאלטיק דער עסטערייכישען האפ-פארטיא, וועלכע אין צוזאממענגעהען עס-טערייכ-אונגארנס מיט רוסלאנד גגען דיא טור-קייא ווינשט. מיט דעם ליבעראלען רוסען-פיינדלי-כען טיסא קאנן נון אייך דער ליבעראלע רוסען-פיינדליכע אנדראשי געשטורצט ווערדען, אונד ווייר העטטען דאנן אייגע ריקשריטטס-רעגיערונג מיט רוסען-פיינדליכער פאלטיק, דיא אונס אין אייגען קרייג מיט דער טורקייא פערוויקעלן קאנגטע.

אלס טיסא מיניסטער-פרעזידענט וואר-דע, דא געשאה אייך דאס ווכטיגע ערייגניס, דאס זיך דיא געמעסיגטען רעכטען מיט דען גגעמעסיג-טען לייגען צו אייגער גראסען ליבעראלען פאר-טייא פעראייניגטען — אונד גון מיט יעטצט וועגען אייגער פארדערונג אין דער באנק-אנגעלעגענהייט דאס גאנצע ווערדער איסאיינאנדערפאללען! עס איזט לידער פיר אונגארן ניכט גגענאגט, רוהע אונד פריעדען אים אינגערן צו האבען, דאמיט עס זיך הערוארך ענדליך דאך ערהאלען קאנגטע.

אן דעם שטארקען פעלזען דער באנק איזט נון אייך דאס מיניסטעריאום טיסא צערשמעטערט וואردען; טיסא איזט נון הייעמיט אייך אבגעניטצט עבענזא ווא לוינאי אונד ווירד נון יעטצט צו דען «אבגעדאנקטען» גגעצעהלט; יא, מאן גלויבט, טיסא ווערדע זיך יעטצט גגענגלר פאן דער פאלטיק צו-ריקציעהען אונד ניכט איינמאל מעהר אלס דעפ-טירטער אים דייסטאנג זיטצען.

דיא הערדען מאילאטה אונד שעגי-ג'ע זונד נאך איממער אין וויינען אונד האטטען שאן צו ווידערהאלטען מאלען לענגערע בעשפרע-מונגען מיט דעם קאניג, קיינער פאן דיעזען בי-דען ווילל אבער אונטער דען גגעגוויערטיגען פער-העלטנישסען אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט ווערדען. דער קאניג מיסטע דאהער נאך דיא הער-דען בוטטא, ניכט אולאי צו זיך נאך ווייען בערפפען לאססען, אים זיך אייך מיט איהנען צו בעשפרעכען. אייך טיסא איזט הייטע אייך וואיגט דעם קאניגס אין וויען אינגעטראפפען, אונד ווירד הייטע אייגע לענגערע אידיענין בייס קא-ניגע האבען.

עס קאנן אלזא נאך צעמליך לאנגע דייערן, ביז מאן פיר אונס אין נייעס מיניסטעריאום הע-רוספינדען ווירד. אינסטווילען ווערדען דיא פר-הערגען מיניסטער אהרע געשעפטע פאר פרזזע-צען, אונד ווייר ווערדען נאך מעהרערע טאגע אהנע אלטעס אונד אהנע נייעס מיניסטעריאום אונד אייך אהנע דייסטאנס-זיטצונגען זיין.

ווייר שרייטען נון דעם אינבעקאנגטען ענט-גגעגען; קיינער ווייס, וואס ווייטער געשעהען ווירד. אין דער פארגעסטריגען דייסטאנס-זיטצונג האבען דיא אייסערסט-לינקען זעהר העפטיג אי-בער דיעזען פאר-פאלל געשפראכען. דיא וואגטען: «וועגן אונס דער קאניג דאס רעכט צור ערריכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק צוגעשטעהט, וואהרום לאסט ער עס ניכט אין ווירקליכקייט אים-איבען? וועגן דיא גגעגוויערטיגע רעגיערונג דעם-האלב אבדאנקט, ווייל זיא פאס קאניג צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען אונגארישען באנק קיינע ערלויבנים ערהיעלט, דאנן איזט עס זעהר כללאר, דאס אונס אייך דיא נייען מיניסטער מיט אייגער באנק ניכט איבערראשען ווערדען. דאס נייע מיניסטעריאום ווירד זיך וואהרשיינליך נאך מיט וויינגער בעגיגען מיסען!»

אויסווערטיגע פאליטיק.

אין דיעזען טאגען איזט אייך אין דיא איינווירטיגע פאלטיק אין רעגעס לעבען אינגעטרעטען. דאס ענגלישע פארלאמענט איזט בעריייט ערפפנעט, אונד דארט ווערדען דיא פאלטישען פאר-גגען מיט דעם קאניג, קיינער פאן דיעזען בי-דען ווילל אבער אונטער דען גגעגוויערטיגען פער-העלטנישסען אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט ווערדען. דער קאניג מיסטע דאהער נאך דיא הער-דען בוטטא, ניכט אולאי צו זיך נאך ווייען בערפפען לאססען, אים זיך אייך מיט איהנען צו בעשפרעכען. אייך טיסא איזט הייטע אייך וואיגט דעם קאניגס אין וויען אינגעטראפפען, אונד ווירד הייטע אייגע לענגערע אידיענין בייס קא-ניגע האבען.

עס קאנן אלזא נאך צעמליך לאנגע דייערן, ביז מאן פיר אונס אין נייעס מיניסטעריאום הע-רוספינדען ווירד. אינסטווילען ווערדען דיא פר-הערגען מיניסטער אהרע געשעפטע פאר פרזזע-צען, אונד ווייר ווערדען נאך מעהרערע טאגע אהנע אלטעס אונד אהנע נייעס מיניסטעריאום אונד אייך אהנע דייסטאנס-זיטצונגען זיין.

ווייר שרייטען נון דעם אינבעקאנגטען ענט-גגעגען; קיינער ווייס, וואס ווייטער געשעהען ווירד. אין דער פארגעסטריגען דייסטאנס-זיטצונג האבען דיא אייסערסט-לינקען זעהר העפטיג אי-בער דיעזען פאר-פאלל געשפראכען. דיא וואגטען: «וועגן אונס דער קאניג דאס רעכט צור ערריכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק צוגעשטעהט, וואהרום לאסט ער עס ניכט אין ווירקליכקייט אים-איבען? וועגן דיא גגעגוויערטיגע רעגיערונג דעם-האלב אבדאנקט, ווייל זיא פאס קאניג צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען אונגארישען באנק קיינע ערלויבנים ערהיעלט, דאנן איזט עס זעהר כללאר, דאס אונס אייך דיא נייען מיניסטער מיט אייגער באנק ניכט איבערראשען ווערדען. דאס נייע מיניסטעריאום ווירד זיך וואהרשיינליך נאך מיט וויינגער בעגיגען מיסען!»

אונד דעם שטארקען פעלזען דער באנק איזט נון אייך דאס מיניסטעריאום טיסא צערשמעטערט וואردען; טיסא איזט נון הייעמיט אייך אבגעניטצט עבענזא ווא לוינאי אונד ווירד נון יעטצט צו דען «אבגעדאנקטען» גגעצעהלט; יא, מאן גלויבט, טיסא ווערדע זיך יעטצט גגענגלר פאן דער פאלטיק צו-ריקציעהען אונד ניכט איינמאל מעהר אלס דעפ-טירטער אים דייסטאנג זיטצען.

דיא הערדען מאילאטה אונד שעגי-ג'ע זונד נאך איממער אין וויען אונד האטטען שאן צו ווידערהאלטען מאלען לענגערע בעשפרע-מונגען מיט דעם קאניג, קיינער פאן דיעזען בי-דען ווילל אבער אונטער דען גגעגוויערטיגען פער-העלטנישסען אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט ווערדען. דער קאניג מיסטע דאהער נאך דיא הער-דען בוטטא, ניכט אולאי צו זיך נאך ווייען בערפפען לאססען, אים זיך אייך מיט איהנען צו בעשפרעכען. אייך טיסא איזט הייטע אייך וואיגט דעם קאניגס אין וויען אינגעטראפפען, אונד ווירד הייטע אייגע לענגערע אידיענין בייס קא-ניגע האבען.

עס קאנן אלזא נאך צעמליך לאנגע דייערן, ביז מאן פיר אונס אין נייעס מיניסטעריאום הע-רוספינדען ווירד. אינסטווילען ווערדען דיא פר-הערגען מיניסטער אהרע געשעפטע פאר פרזזע-צען, אונד ווייר ווערדען נאך מעהרערע טאגע אהנע אלטעס אונד אהנע נייעס מיניסטעריאום אונד אייך אהנע דייסטאנס-זיטצונגען זיין.

ווייר שרייטען נון דעם אינבעקאנגטען ענט-גגעגען; קיינער ווייס, וואס ווייטער געשעהען ווירד. אין דער פארגעסטריגען דייסטאנס-זיטצונג האבען דיא אייסערסט-לינקען זעהר העפטיג אי-בער דיעזען פאר-פאלל געשפראכען. דיא וואגטען: «וועגן אונס דער קאניג דאס רעכט צור ערריכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק צוגעשטעהט, וואהרום לאסט ער עס ניכט אין ווירקליכקייט אים-איבען? וועגן דיא גגעגוויערטיגע רעגיערונג דעם-האלב אבדאנקט, ווייל זיא פאס קאניג צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק קיינע ערלויבנים ערהיעלט, דאנן איזט עס זעהר כללאר, דאס אונס אייך דיא נייען מיניסטער מיט אייגער באנק ניכט איבערראשען ווערדען. דאס נייע מיניסטעריאום ווירד זיך וואהרשיינליך נאך מיט וויינגער בעגיגען מיסען!»

אונד דער שטארקען פעלזען דער באנק איזט נון אייך דאס מיניסטעריאום טיסא צערשמעטערט וואردען; טיסא איזט נון הייעמיט אייך אבגעניטצט עבענזא ווא לוינאי אונד ווירד נון יעטצט צו דען «אבגעדאנקטען» גגעצעהלט; יא, מאן גלויבט, טיסא ווערדע זיך יעטצט גגענגלר פאן דער פאלטיק צו-ריקציעהען אונד ניכט איינמאל מעהר אלס דעפ-טירטער אים דייסטאנג זיטצען.

דיא הערדען מאילאטה אונד שעגי-ג'ע זונד נאך איממער אין וויען אונד האטטען שאן צו ווידערהאלטען מאלען לענגערע בעשפרע-מונגען מיט דעם קאניג, קיינער פאן דיעזען בי-דען ווילל אבער אונטער דען גגעגוויערטיגען פער-העלטנישסען אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט ווערדען. דער קאניג מיסטע דאהער נאך דיא הער-דען בוטטא, ניכט אולאי צו זיך נאך ווייען בערפפען לאססען, אים זיך אייך מיט איהנען צו בעשפרעכען. אייך טיסא איזט הייטע אייך וואיגט דעם קאניגס אין וויען אינגעטראפפען, אונד ווירד הייטע אייגע לענגערע אידיענין בייס קא-ניגע האבען.

עס קאנן אלזא נאך צעמליך לאנגע דייערן, ביז מאן פיר אונס אין נייעס מיניסטעריאום הע-רוספינדען ווירד. אינסטווילען ווערדען דיא פר-הערגען מיניסטער אהרע געשעפטע פאר פרזזע-צען, אונד ווייר ווערדען נאך מעהרערע טאגע אהנע אלטעס אונד אהנע נייעס מיניסטעריאום אונד אייך אהנע דייסטאנס-זיטצונגען זיין.

ווייר שרייטען נון דעם אינבעקאנגטען ענט-גגעגען; קיינער ווייס, וואס ווייטער געשעהען ווירד. אין דער פארגעסטריגען דייסטאנס-זיטצונג האבען דיא אייסערסט-לינקען זעהר העפטיג אי-בער דיעזען פאר-פאלל געשפראכען. דיא וואגטען: «וועגן אונס דער קאניג דאס רעכט צור ערריכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק צוגעשטעהט, וואהרום לאסט ער עס ניכט אין ווירקליכקייט אים-איבען? וועגן דיא גגעגוויערטיגע רעגיערונג דעם-האלב אבדאנקט, ווייל זיא פאס קאניג צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק קיינע ערלויבנים ערהיעלט, דאנן איזט עס זעהר כללאר, דאס אונס אייך דיא נייען מיניסטער מיט אייגער באנק ניכט איבערראשען ווערדען. דאס נייע מיניסטעריאום ווירד זיך וואהרשיינליך נאך מיט וויינגער בעגיגען מיסען!»

מיינזאמע עסטערייכ-אונגארישע באנק צו שטאנדע קאممע, וועלכע דעם קרעדיט- אונד געלד-בעדיפנישסע אונגארנס געגען זאלל. נור פעלאנגטען ווייר, דאס אייך אים פערוואלטונגס-איישסיס דיעזער באנק מעהרערע אונגארן זיין מאג-גען, דאמיט ניכט איממער ביא דען אנגעלעגען-הייטען דער באנק דיא עסטערייכער דיא שטיש-מעג-מעהרהייט האבען זאללען. דיעזע הויפט-פארדערונג וואללטע מאן אונס ניכט נאכגעבען, אונד ווייר מיסטען דאהער דיא פערהאנדלונגען אבברעכען. דא עס אונס נון ניכט געלונגען איזט, מיט עסטערייך אייגען פערגלייך וועגען ערריכ-טונג אייגער גגעמיינזאמען עסטערייכ-אונגארישען באנק צו שטאנדע צו ברינגען, זא קעהרטען ווייר צו אינזערעם ערסטען ציעלע צוריק, נעמליך צור ערר-יכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען אונגארישען באנק. דאס רעכט צו אייגער זעלבסטשטענד-גען באנק האבען ווייר. דער קאניג גיבט אונס אייך דיעזעס רעכט צו, נור פערבטעט זיינע מאיעסטעט, דאס ווייר דיא קרעדיט דאצו האבען ווערדען, וועסהאלב ער אינזערן פלאן מיט דער זעלבסטשטענדיגען באנק גנעכט בע-ווילליגען וויל אייגען וואללטע. דא אונס נון בוידע איינווענד אבגעשפערט זינד, זא מיסען ווייר אבדאנקען! — עס בלייבט דעמנאך ניכט אנדע-רעס אבריג, אלס דען דייסטאנ צו בישטען, עד מאנג יעטצט זיינע זיטצונגען ביז צו דער צייט אינ-טערבעכען, ביז זיינע מאיעסטעט אין נייעס מי-ניסטעריאום ערגענגען ווירד.»

טיסא איזט אלזא ניכט פאן אנגעען, פאס דייסטאנג, זאנדערן פאן אבגען, פאס קאנ-נגע צור אבדאנקונג געצוואונגען וואردען, ווייל איהם זיינע מאיעסטעט דען פערזוך צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק פון פערהר-טע — אונד גערארד דאס ניכט פיעל שאפפ צום נאכדענקען! נעמאנד ווייס יעטצט, וואס נון קאמ-מען ווירד. ווען אייך שענגע אדער מאלאטה פאן אבגען צום אונגארישען מיניסטער-פרעז-דענטען ערגאנגט ווערדען זאללטע, דא קאנגטע קיינער פאן דיעזען ווירדען נאך אנגען אים אייגע מאיאריטעט פאססען אונד אייך אייגע מאיאריטעט רעכנען.

יא, מאן פירכטעט יעטצט נאך מעהר! מאן פירכטעט, דאס ניכט נור אין דער אנגגערן, זאנדערן דאס אייך אין דער איינווירקונג פאלי-טיק יעטצט אייגע איינווירקונג געשעהען קאנגטע. טיסא וואר ביז יעטצט אין גראסער גגעגער ענער רוסען-פיינדליכען פאלטיק דער עסטערייכישען האפ-פארטיא, וועלכע אין צוזאממענגעהען עס-טערייכ-אונגארנס מיט רוסלאנד גגען דיא טור-קייא ווינשט. מיט דעם ליבעראלען רוסען-פיינדלי-כען טיסא קאנן נון אייך דער ליבעראלע רוסען-פיינדליכע אנדראשי געשטורצט ווערדען, אונד ווייר העטטען דאנן אייגע ריקשריטטס-רעגיערונג מיט רוסען-פיינדליכער פאלטיק, דיא אונס אין אייגען קרייג מיט דער טורקייא פערוויקעלן קאנגטע.

אלס טיסא מיניסטער-פרעזידענט וואר-דע, דא געשאה אייך דאס ווכטיגע ערייגניס, דאס זיך דיא געמעסיגטען רעכטען מיט דען גגעמעסיג-טען לייגען צו אייגער גראסען ליבעראלען פאר-טייא פעראייניגטען — אונד גון מיט יעטצט וועגען אייגער פארדערונג אין דער באנק-אנגעלעגענהייט דאס גאנצע ווערדער איסאיינאנדערפאללען! עס איזט לידער פיר אונגארן ניכט גגענאגט, רוהע אונד פריעדען אים אינגערן צו האבען, דאמיט עס זיך הערוארך ענדליך דאך ערהאלען קאנגטע.

אן דעם שטארקען פעלזען דער באנק איזט נון אייך דאס מיניסטעריאום טיסא צערשמעטערט וואردען; טיסא איזט נון הייעמיט אייך אבגעניטצט עבענזא ווא לוינאי אונד ווירד נון יעטצט צו דען «אבגעדאנקטען» גגעצעהלט; יא, מאן גלויבט, טיסא ווערדע זיך יעטצט גגענגלר פאן דער פאלטיק צו-ריקציעהען אונד ניכט איינמאל מעהר אלס דעפ-טירטער אים דייסטאנג זיטצען.

דיא הערדען מאילאטה אונד שעגי-ג'ע זונד נאך איממער אין וויען אונד האטטען שאן צו ווידערהאלטען מאלען לענגערע בעשפרע-מונגען מיט דעם קאניג, קיינער פאן דיעזען בי-דען ווילל אבער אונטער דען גגעגוויערטיגען פער-העלטנישסען אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט ווערדען. דער קאניג מיסטע דאהער נאך דיא הער-דען בוטטא, ניכט אולאי צו זיך נאך ווייען בערפפען לאססען, אים זיך אייך מיט איהנען צו בעשפרעכען. אייך טיסא איזט הייטע אייך וואיגט דעם קאניגס אין וויען אינגעטראפפען, אונד ווירד הייטע אייגע לענגערע אידיענין בייס קא-ניגע האבען.

עס קאנן אלזא נאך צעמליך לאנגע דייערן, ביז מאן פיר אונס אין נייעס מיניסטעריאום הע-רוספינדען ווירד. אינסטווילען ווערדען דיא פר-הערגען מיניסטער אהרע געשעפטע פאר פרזזע-צען, אונד ווייר ווערדען נאך מעהרערע טאגע אהנע אלטעס אונד אהנע נייעס מיניסטעריאום אונד אייך אהנע דייסטאנס-זיטצונגען זיין.

ווייר שרייטען נון דעם אינבעקאנגטען ענט-גגעגען; קיינער ווייס, וואס ווייטער געשעהען ווירד. אין דער פארגעסטריגען דייסטאנס-זיטצונג האבען דיא אייסערסט-לינקען זעהר העפטיג אי-בער דיעזען פאר-פאלל געשפראכען. דיא וואגטען: «וועגן אונס דער קאניג דאס רעכט צור ערריכטונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק צוגעשטעהט, וואהרום לאסט ער עס ניכט אין ווירקליכקייט אים-איבען? וועגן דיא גגעגוויערטיגע רעגיערונג דעם-האלב אבדאנקט, ווייל זיא פאס קאניג צור ערריכ-טונג אייגער זעלבסטשטענדיגען באנק קיינע ערלויבנים ערהיעלט, דאנן איזט עס זעהר כללאר, דאס אונס אייך דיא נייען מיניסטער מיט אייגער באנק ניכט איבערראשען ווערדען. דאס נייע מיניסטעריאום ווירד זיך וואהרשיינליך נאך מיט וויינגער בעגיגען מיסען!»

דיא יודען־פּרעפאָלגונגען אין רומעניען האבען זיך זיט נאָוועמבער פאָרינען יאהרעס אין איינער וויזיץ ערניערט, וויא זיא פאַר פיער הונדערט יאהרען אין שפאניען פאָרציקאָממען פּפלעגטען, 150 יידישע פאַרטייען מיט פרייען אונד מיטדערן זינד אין דער שטרענגסטען ווינטער־צייט אויף דאס אונבארמהערציגסטע פעריאנט וואָרדען, דאדורכ זינד אויך 13 יידישע פאַרטייען עסטערריך־אונגאַרישער אונטערטהאנען. אין שפאניען האט מאן וועגנסטענס ניכט דיא יודען ביא איהרער פערטרייבונג אָפּגעגשליך בעריכט, אבער דיא אויס רומעניען פערטרייבענען יודען וואָרדען רייבעריש געפלינדערט אונד געמארטערט. אין האָכ־בעיאהרטער צייט, פיער מעגנער אונד מעהרערע קינדער זינד ביא דער גרייזאמען איסטרייבונג ערמאָרדעט וואָרדען. ווער מיסען נון דעם ענטשטאנדענען יאמער אונד עלענד זאָ וויט אלס אונס נור מאָגלירך איזט אבהעלפען. ווער פאָרדערן דיעמיט אללע מענשען־פריינדע איזט, אונס דארין נאך קרעפטען בייצישטעהען. ווער שפענדען נון פיר דיא נאָטהלייידענדען פאמיליען טויזענד גולדען אונד עראָפּפנען דיא סובסקרייפציאָן. אללע מענשען־פריינדע מאָגען עבענפאללס איהרע בייטראָגען צור אונטערשטיצונג דער פּפלעגטען אונד בערייטבען רומעניישען יודען זענדען אן הערען הייסמאנס־דעפּוטירטען, לודוויג לאדענבורג (אן דיא אדרעססע דעם באנק־הויזעס עליסען אונד שלאָם, אָפּערן־רינג נו׳ 17) אין ווען.״

״(איין בינעזישער שוואר.) איים לאָנדאָן ווירד איבער איינען בינעזישען שוואר זאָגבען פאָלגענדעס בעריכטעט: דער דיעזער דער דיעזיגען בינעזישען גזואַרטשאפט האטט פאַר קורצעס מיט איינעם ענגלישען בירגער איינען פּראָצעס. דאס גערינכט איזט הייל טעלט דעם בינעזישען דיעזער איינען שוואר צו. דיעזער קינטע זיך נון אים גערינסט־זאללע גיעדער צערבראָכען איינע פאָרצעללאנגע קאָפּפּפּ־שאלע אונד זאגטע מיט לייזער שטיממע: ״איך זאגע דיא ״וואהרהייט״, דיא גאנצע וואהרהייט. דיא קאָפּפּפּע־שאלע איזט צערטריממערט. זאללטע איך ניכט דיא ״וואהרהייט זאגען, זאָ מאָגע מיינע זעעלע גלייך דיעזער קאָפּפּפּע־שאלע צערטריממערט ווערדען״ אין לאָנדאָן ״אורדע דיעזער קאָמישע שוואר דיעסמאל צוריסט געהאָט. דיעזער שוואר פערלאנגט דאס אין בינא בעקאָנגטרך דאס טהיערסטע אונד פאָרצעגלייכסטע פאָרצעללאן אבארצירט ווירד. דיא בינעזען שוואָרען דאהער ביא איינער פאָרצעללאנגען קאָפּפּפּע־שאלע, ווייל איהנען עבען דאס פאָרצעללאן אלס דאס טהיערסטע אונד קאָסטבארסטע ערשיינט, עס איזט פּיעללייכט דאך ניכט ראָטהזאם, אויף איינען זאָלכען פאָרצעללאנען שוואר אין איזערנעס הויז צו בייגען. —

דאס נייע אונגארישע מיניסטעריאום.

מיניסטער־פּרעזידענט טיסאָ אינד פּינאנצ־מיניסטער פעלל זינד געסטערן ווייעדער אין ווייען אום 2 אוהר נאכמיטטאגס איינגעטראָפּפּען. אום 3 אוהר וואָרדע מיניסטער־פּרעזידענט טיסאָ פּאָם קאָנינג עמפּפּפּנגען. טיסאָ פּערלאנגטע אבערמאלס דיא בעווילליגונג צו זיינער אבראנקונג אונד בעגייבנגטע אויך דעם קאָנינ דען באראָן שענגע אלס דען נייען מיניסטער־פּרעזידענטען. אויך דען הערען גראָרג פּאָן מאילאטה האטטע טיסאָ צום נייען מיניסטער־פּרעזידענטען פּאָרגעשלאגען, אום פּאָללע עס שענגע ניכט ווערדען וואָללטע. — הערר פּאָן מאילאטה אונד באראָן שענגע זינד נון זאָפּאָרט פּאָם קאָנינג אין טעלעגראָפּישעס וויעגע נאך וויען בערופּפּען וואָרדען. — נון ווירד וועדען פּיעללייכט שאָן אום נעכסטען בלאטטע פּאָם נייען מיניסטעריאום מעלדען קאָנגען.

טעלעגראָפּישע דעפעשען.

ווייען 8־טען פּעבער. דער קאָנינ וואָללטע אויך שאָן דען הערען פּאָן סלאוי צום מינישטער־פּרעזידענטען ערנענגען, אבער הערר פּאָן סלאוי ערקלערטע, ער קאָנגע קיין אנדערעס פּראָגראָם, אלס דאס־עניגע פּאָן טיסאָ אייפּפּשעללען; מאן מאָגע דאהער זייגע פערזאָן אייסער אכט לאססען.

בערלין 8־טען פּעבער. דיא ריסיש זיד־אָרמעע איזט 250,000 מאָגן שטאָרק אונד וואָרטעט אן דער רומעניישען גרענצע אויף דען אינטרישט אינער בעסערן וויטטערונג, אום דען דריעג בעגיגנען צו קאָנגען.

לאָנדאָן 8־טען פּעבער. דאס פּאָרלאמענט וואָרדע מיט אייגער טהראָן־רעדע עראָפּפּנעט. אין דיעזער טהראָן־רעדע הייסט עס: ״דיא אבזיכט דער קאָנינין פּאָן ענגלאנד וואָר איממער דיא פרידאלטונג דעם אייראָפּפּאישען פּיעדענס אונד דיא הערבייפּפּיהרונג אינער בעסערן פּערוואלטונג אין דען פאטהאָלישען זיד־פּראָווינצען פּרוינגען דער טירקיא, אהנע הערבייד דיא אינטערגנגיגונגען דער טירקיא אינ־ דען בעשטאנדעם טירקישען רייכעס צו שעדיגען. דיא פּאָן ענגלאנד אונד דען אבריגען מעכטען אויף דער קאָנפערענץ גענאמטען פּאָרשלאגע וואָרדען ווידער פּאָן דער טירקיא פּערוואָפּפּען: אבער זאָ פּיעל האט מאן אויף דער קאָנפערענץ געוואָנגען, דאס אללע מעכטע דער טירקיא גענעגאבער אינגזיגיגונגען וויאָרדען ניכט גאנץ אהנע פּראָטעסט פּאָלגען וויירד.״

נעשעפּטסבעריכט

פעסטער פּרייז

נעטרייד־נעשעפּט. פּאָן ווייצען וואר נעשטערן פּיעל צו מארקטע געכאָמען, דער פּרעיס וואר נוס. פּעריוויסס וואָרדען 10000 מעטצער.

ווייצען, טחיס 100 מעטצערצטר. 78 קילאָגראָמס 13 נולד. 50 קר. — — 200 מעטצערצטר. 78 קילאָגראָמס 13·35 נולדען. — — 1050 מעטצער־צטר׳ 77 קילאָ 13.35 נולדען. 400 מעטצערצטר׳ 77 קילאָ 13.40 נול. 200 מעטצערצטר 77 קילאָ 13.50 נולדען.

ווייצען פּער פּרייס־אחד 12.80—12.75 נולד.

קוקורוזען פּער מאי־יוני 6.58—6.65 נולדען.

האפער פּער פּרייס־אחד 7.72—7.79 נולד.

רעפּס־קאָהל פּער אוגוסט־פּעפּטעמבער 15¾, — 15¾, באנאטער פּער יולי־אוגוסט 14¾ נול.

פּעסטער שלאכט־פּיעהמארקט. דער אוגוסט־פּרייז אויף דעם נעסטרינגען הייר שלאכטפּיעהמארקט בעטרוג 1097 שטיק אכסען, מילכ־קיהע — שטיק. פּרייזע פּיר אכסען 45—51.50 פל׳, פּיר קיהע 43 — 47 פל׳ פּיר בייפּפּעל 41—44 פל׳ פּער 100 קילאָ שלאכט־געוויכט. זאממט פּערצעהרונגס־שטייער.

ווייטער פּרייזע

פּעטראָלעאום 28¾, — 28¾ נול. פּער 100 ק׳.

לייגאל 39 נול׳ פּער 100 קילאָגראָמס.

שפּיריטוס 31¾, נולדען צו 10·000 לישטער־פּערצענט. —

ריבאל 50—51 נולדען. פּער 100 קילאָ. —

לאָטטע־ציעהונג פּאָם 7־טען פּעבער 1877.

ברינן 8 62 56 71 10

פּערענטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בריי ווייס.

אנצייגען.

כאָנקורז.

אין דער דיעזיגען אזראָלטישען אָרטהאָדאָקסען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שיחט ובודק יקרא, דער איך איין גיטער בעל תפלה זיין מוס, צו בעזעטצען. יאהרעס־געהאלט 350 גולדען, פּרייע וואָהנונג, שחיטה, נעבען־עמאָלומענטע אונד 12 גולדען אדם יינטער־בייטייער. דעפּלעקטאָנטען איזט דיעזע שטעללע, וועלכע דיא אייר הבעל אנצייטרעטען איזט, מיסען מיט קבלות פּאָן אָרטהאָדאָקסען ראבבינען פּערזעהען זיין אונד בוי פּ ויקרא צו איינעם פּראָבע־פּאָרטראָג צו ערשיינען. ניר דער אבגעפּטרעטע ערהאלט איינע פּערגיטיגונג דער רייזע־שפּעזען.

קעטצעל (פּעסטער קאָמיטאט.)

דער פּאָרשטאנד.

כשר וויין.

בייא מארקוס לאנג אונד זאהן אין אילאָק איזט כשר־ווין, איינעגע פּעפּסונג, אונד צוואר שיללער־, וויא אויך ראָטהער אונד ווייסער ווין צום טאגעס־פּרייזע צו בעקאָממען. אויף פּערלאנגען ווירד דער פּרייז־קוראנט בעריכטשיללונגס צו־געשיקט. אדרעססע: MARKUS LANG & SOHN Produckten- Wein- und Manufaktur-Geschäft in Illok. (Syrmien)

פּרוכט־ אונד מעהל־פּרייז־טאבעללע.

פּרוכט		קוראָלישע פּער הקטאָלי.	פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער נאמענטליך	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	„	—	—.—
„	פּרייס	74·6	12.10—12.25
„	„	75·5	12.35—12.55
„	„	76·4	12.65—12.75
„	„	77·3	12.85—12.95
„	„	78·3	13.05—13.15
„	„	79·2	13.20—13.35
„	„	80·1	—.—
„	בוכשטער כארטן	74·6	11.65—11.75
„	„	75·5	11.85—11.95
„	„	76·4	12.20—12.35
„	„	77·3	12.45—12.60
„	„	78·3	12.70—12.80
„	„	79·2	12.85—12.95
„	„	80·1	—.—
„	ווייטשענבורגער	74·6	12.15—12.30
„	„	75·5	12.40—12.60
„	„	76·4	12.70—12.80
„	„	77·3	12.90—13.—
„	„	78·3	13.10—13.20
„	„	79·2	13.25—13.30

פּרייס־ליסטע		קוראָלישע פּער הקטאָלי.	פּער 100 קילאָגר.
קאָרן		72	9.90—9.70
נדרפּסע מאלץ		62	8.55—7.30
נדרפּסע פּיפּשער		62	7.20—6.70
האָפּפּע		41	7.75—7.50
קוקורוז נאמאטער		—	6.——8.90
אנדערע		73	5.85—5.70
הורזע		—	5.70—5.50

אנגלישע פּרייסע פּער 100 פּונד	ווייצען פּער פּרייס־אחד		12.75
	קאָרן		—.—
	קוקורוזען		6.58 —
	נדרפּסע		—.—
	האָפּפּע		7.72 —
			—.—
			15.40

אנגלישע פּרייסע פּער 100 פּונד	אללען־מעהל	נומער 0	25.50
		„ 1	24.50
		„ 2	23.50
		„ 3	22.50
		„ 4	21.75
		„ 5	19.75
		„ 6	18.60
		„ 7	17.25
		„ 8	14.25
		„ 8½	12.40
	שפּיריטוס: אלטע	מעסטאָרע פּרענטעפּ	33.—
	„	נייע	29.80

קורז־טאבעללע פּאָם 8. פּעבער

געלד־קורז

	קר׳	פּל׳.
ולבעל־אייזע	114	40
וויכאָטזע	5	87
עסטערייכישע־אונגאַרישע 8 גולדען נאָלד־שטיק (20 פראנקען)	9	87
נאפּאָלעאָנדאָר	9	87
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	60	65
20 מארקשטיקע	12	13
פּאָטער זילבער	1	54

לאָאזע

1839־יי ראָטהשילד־לאָז נאמענ	287	50
רעטטונג „ „	287	50
1854־יי 4 פּרעצענטיג שטאאטס־לאָז	107	75
1860־יי „ „ נאמענ „	111	50
רעטטונג „ „	118	—
1864־יי לאָז צו 100 גולדען	135	—
רעטטונג „ 50 „	134	50
קאָסא רעגולירונג	21	50
פּרעגער־לאָז	18	—
כרעדיט־לאָז	162	75
רלאָז־לאָז צו 40 גולדען	31	—
דאנו־דאמפּפשיפּפס־פּאָרטס־לאָז	94	75
אינטערנעטר לאָז	18	—
קינגלעריטשע „ צו 10 גולדען	14	—
ראָזאָליע „ „ 20 „	14	25
אפּנער „ „ 40 „	32	—
פּאלפי „ „ 40 „	29	—
וויטאלפּלאָז „ „ 10 „	13	60
פּאלס־לאָז „ „ 40 „	39	—

לאָאזע

אלאבעריגער לאָז צו 20 גולדען	15	75
פּס. גנאדען „ „ 40 „	20	—
פּפּאנלעריער „ „ 20 „	21	—
פּייפּפּער „ „ 100 „	121	—
דרעסדער „ „ 50 „	60	—
וואלדשטיין „ „ 20 „	23	25
וויגישגראָטצער „ „ 20 „	24	—
אונגאַרישע פּרעמיענלאָז צו 100 גולד.	74	25
דרעסדער „ 50 גולדען	74	—
ווינדישע לאָז	95	—

ווערטה־פּאפּיערע.

אונגאַרישע נייטרענפּאפּשטענען	73	—
פּעסטער־בנאנאטע	71	75
דענבענינישע	71	75
נאלאיישע	83	90
בוכאָרעסטער	81	50
אונגאַרישע אייזענבאהן־אלעהען	99	—
וויינבערגער־אלפּלאיזענבאהן־אלעהען	72	—
פּאָאדרעסינער דער אונגאַרישען מאדעניקע־פּיעהצוכט צו 5 אייזענבאהן פּרעצענט	86	25
דער אונגאַרישען דאָאמפּקעקען באנק צו 5 אייזענבאהן פּרעצענט	79	25
דער אונגאַרישען אלגעמיינען בארענקרעדיט־אנשטאלט צו 5 אונד אייזענבאהן פּרעצענט	81	—
דרעסדער קאָמערציאל־באנק	88	75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

אָרט פֿערלאַסען מיסטע. — ר׳ יחיאל ציקערמאַן איז דעם דאָ־פֿע טעלעפֿונע גאַב צו פּראָטאָקאָלל, דאַס בײַ איהם אַם 12־טען נאָיעמבער אין קליינ־ריבטער ערשטען אונד איהן צור פֿערלאַסונג דעם אָרטעס אײַנפֿאָרדערטע, אַלס ער יעדאָך צום ריכ־טער געהען וואָללטע, אים דיא „גזרה״ ריקגענגיג צו מאַכען, דאַ ליעף איהם אין וואַלאַכע נאַך, פֿאַר־טע איהן אַן באַרט אונד פֿאַרט, וואָרף איהן צו באַ־דען אונד שלוג איהן מיט אײַנעם קנוטטעל. זאַ וואָרדע ער אונטער שלעגען וועדער צוריק־געפֿיהרט. האַלבטאָרט פֿאַר שרעקען אונד מיט געבראָכענען גלידערן, זעטצטע ער זיך מיט דרײַא קלײנען קינדערן אײַף זײַן וואָגעל, וועהרענד זײַן ווײַב אַמאַמ דען גראָסען קינדערן צופֿס נאַכ־פֿאָלגען מיסטע, זאַ פֿערלײַסען זיא איהרען וואָהנ־אָרט, אָהנע בײַ הײַטע צו ווײַסען, וואָס מיט איהר דעם פֿערמאָגען, וועלכעס אין קוקוריז אונד ווײַן בעשטעהט, געשעהען וואָ. — ר׳ אברהם הײַם איז דעם דאָ־פֿע בײַרעגעסט נאַכ צו פּראָטאָקאָלל, דאַס ער אײַסערהאַלב דעם אָרטעס אײַף דער לאַנד־שטראַסע אײַן ווערטהם־הײַז האַטטע, פֿלאַטצלעך ערהיעלט ער דען בעפֿעהל, דען אָרט צו פֿערלאַס־סען, דיא קעלטע וואָר איבערוואַרס שטרענגע. ער ערהיעלט דען ריכטער, ווענגסטענס זײַנע פֿרײַא אונד דיא קלײנען קינדער נאָך פֿיר קרעצע צײַט דולדען צו וואָללען, דער ריכטער זאָגטע: נון, דײַן ווײַב אונד דײַנע קינדער ווערדע אָך אַלס הונדע בעטראַכטען, דיא איך אין איהרער צוריקגעצאָגענ־הײַט דולדען וועלל, בײַ דיא צײַט אונד מילדערע ווערד. קומ ערזאָך דאַס איך דען אָרט פֿערלאַסען, אַלס איך מײַן ווײַב אונד מײַנע קינדער הינטערגע־וואָגט וואָרדען. פֿאַר קעלטע אונד הונגער אַלדע ערקראַנקט, ווערדענ מײַן צוריקגעלאַסע־נעס פֿערמאָגען אין דען הענדען וואַלאַכשער דרײַ־בער זיך בעפֿינדען. — ר׳ אברהם תאומים נאַכ צו פּראָטאָקאָלל, דאַס ער אײַם דעם דאָ־פֿע טע־לעגנע מיט געוואַלט פֿערטרײַבען וואָרדע, אָהנע יעדאָך זײַנע פֿאַמיליע מיטגענאָמען צו האַבען. ער אײַלטע נאָך וואָסלאַ. דאָרט פֿאַנד ער אײַנען טאָג שפּעטער דען דאָ־פֿס־ריכטער פֿאַן טעלעגנאַ, דער איהם לײַדע זאַגטע, ער מאַכע זיך נוד „דאַנק־באַר״ צײַגען. ר׳ אברהם תאומים קרײַסט זאַלדאַט אײַנע נײַע האַזע אונד אײַנע נײַע עקסטע אונד מאַכטע הרעמס אין געשעגען דעם דאָ־פֿס־ריכ־טער. ערשטע גלײַכטע ער, ווערדע הרעקערהען צו דרײַפֿען. אַלדען דיא נאַכט נאָך זײַנער הרע־קנפֿס וואָרדע ער אײַבערפֿאַללען, האַלבראַנד געשלאָגען אונד אים דעם אָרטע געשרײַבען. ער אײַנע נײַע הא

איזט, מיט ער נאָך אימער מיינען קריעג אינטער-נעהמען. ביי דער אַרענגאַלישען פראַגע" האַנ-דעלט עס זיך יעטצט ניכט מעהר אים דיא פּער-בעסערונג דער לאַגע דער מאַהאָלקען אין דער טורקיאַ, זאָנדערן אים דען בעשטאַנד דעם טור-קישען רייכעס. „ווען דאס טורקישע רייך שטערצט, דאַנן כאַנן דיא גראָסטע פּערווירונג עגשטעהען, ענגלאַנד ווירד ניכט מעהר צו גונסטען דער טור-קיאַ קריעג פיהרען; אבער פיר עסטערריך ווערע עס געראַטהען, זיך פאָן רוסלאַנד ניכט צו סעפּאַ-רירען, זאָנדערן מיט אים צוזאַממענצוגעהען. צו דער טורקישען קאָנשטיטוציאָן כאַנן ענגלאַנד מעהר קיין צוגעהען האבען. דיא טורקיאַ אַלליין איזט אינפּעהיג דיא פּערשפּראָכענען פּערבעסערונגען דורכצופיהרען, אונד דיא איבריגען אייראָפּעאישען מעכטע מיסען זיך דיא גאַראַנטיע פּערשאַפען, דאס דיעזע פּערבעסערונגען איך דורכגעפיהרט ווערדען זאָללען. דיא ענגלישען שיפען, וועלכע ביז ענדע 1876 פאָר דאַנסאַנטינאָפּעל שאַנדרען, אום דיא טורקיאַ פאָר איינעם רוסישען איבער-פאַלל צו שטצען, וואָנדען פאָן דאָרט אבבערי-פען, אום דער טורקיאַ צו צייגען, דאס זיא ניכט מעהר איך דיא הילפּע ענגלאַנדס רעכנען קאָנגען. אים גראָסען דאַנצען אין קאָנסטאַנטינאָפּעל וואָר שאָן דער סולטאַן געגייגט, דען קאָנפּערענץ-פאָר-דערונגען נאַכצוגעבען, אבער מיטהאַם פאַשא וואָס-טע דעם גראָסען דאַנצען אונד דער קאָנפּערענץ-פאָר-דערונגען זאָ גרעלל אונד פיר זאָ שלעכט צו שלעכען, דאס מאַן דיא איינשטיממונג פּערוואָרפען האט. נון איזט מיטהאַם פאַשא פּערבאַנגט, אונד אים דער טורקישען קאָנשטיטוציאָן כאַנן שאָן דאַהער ניכטס „ווערדען, וויל נאָך דערזולבען דעם סולטאַן נאָך אימער דאס רעכט צישטעהט, אי-גען פּרייזוגען מיסטער צו פּערבאַנגען, אונד ערער איינמאָל אין דער פּערבאַנגונג גערעזענע פּערלערט דאס רעכט, יא ווערדער צום שטאַאַטס-מאַנגע געוועהלט צו ווערדען."

דיא אמטליכע פּעטערסבורגער צייטונג שרייבט איבער דען שטרעם מיטהאַם פאַשאַס פאָלגענדעס: „דאס עגדע דעס טורקישען רייכעס איזט געקאָממען, מאַן מוס זיך איין וויניג גערוילען, אונד דיא טורקיאַ ווירד פאָן זעלבסט צערפאַללען. דאס וואַסען איזט נאָך ניכט שווער. דיא טורקיאַ ווירד שנעללער דורך אינערע צערוישונג אַלס דורך איינען מרוי אינטערגעהען. וויסלאַנד ווירד נאָך נעגן צוים האבען, דיא מאַהאָליקען אין דער טור-קיאַ צו רעגטען."

איינע נעסטרונג דעפעשע בראַנטע אים קאָנסטאַנטינאָפּעל פאָלגענדע מעלדונג: דיא טור-קישען גיסטליכען-שטודענטען וואָללען הויר איינע

פאָלליעטאָן.

דער שטערן-זוהער.

(52. פאָרטשעצונג.)

דיא אים דער איסוואַרטונג דער שפאַנישען ווידן ווירד פאָן דען נעשיכטס-שרייבערן אַלס איינע מערקווירדי-גע פּערציילונג. אים דיא אינגליקליכען איסוואַנדערער נכט אירען טרייינען נעראַנקען צו איבערלאַסען אונד דאַמיט ניכט אירער איינע אים פּערצווייפלונג דען קאַסטאַלישען גלויבען אנגעהעג. אים אים לאַנדע צו פּערבליבען, ליעסען דיא יאַבבעגער מיט פּפיפען אונד פּויקען יישענדע מוזיק מאַכען, מאַנכען קאַם עס פאָר. אַלס אַב מישה קאַמען ווידע, יעדער פּייסע זיך, דאס ער זיינען גלויבען ניכט נעגאָפּערט אונד דאס ער נור וועגען זיינעס גלויבענס פּער-טיעגען ווירד.

שפאַנען פּערלאָר דאַמיט דען צוואַנציגסטען טהייל זיינער נעזיעב-פּלייטנסטען, בעפּרעמדאַמסטען, נעביל-דעסטען אייזואָהנער; דענן עס נאָך אינער דען שפאַ-נישען ווידען ניכט בלאָס קאַסטיליאַנישען, קייפ-לייטען, אקע-בויער, ערצעט אונד נעלעהרטע — זאָנדערן אויך האנד-ווערקער, וואַפּפען-שמיעדע אונד מעפּאַלל-אַרבייטער ערעי-אים; יעדענפאַללס קיינע מוסיקענגען דיא דען נאָנצען טאָג אים וויישהייט הערזולונגען.

איין יאָהר נאָך דיעזע ווידען-איסווייזונג האַטטען דיא שפאַניער דאס גאַנצע אַטריעקא עגדעקט, אונטערזיי-פּעל נאָלד פּלאַט פאָן אַטריעקא נאָך שפאַנען, דאס אבער באַלד ווידער פּערראָגען איזט. זיא נעוואָגען, זיא צערראָ-גען! ווידען אבער דיא ווידען אין שפאַנען געבליבען,

דיא מיט דעם גאָלדע בעפּסער אומצינגען פּערשפּאַנען, זיא ווידער שפאַנען דער ווייסען, בלוטגעדיפּטע שפּאַנאַ אויף דער וועלט געווען.

מאַקוועמאַדא וואָללטע אבער ניכט דאס שפּאַנאַ-ליכע גלוק שפּאַנען. ער נאַנ עס פאָר, דיא שפּאַניער פּיר אין בלוט-ווייפּפּערגעס נאַטעגעמהיים צו ווערדען, אונטער וועלכעם נאָר דייטשען מאַנעס דיא אייגאַהנער אין שפּאַ-נען צו שווערעס קערפּער פּעראַרטהיילט. ווען דיא בייס לעגען דער ביבעל געפּראָפּפען ווידען.

דיא קאַסטאַליקען שפּרעכען באַלד, דאס אינען דיא ווידען פּערלען. דער גאַנצע האַנדעל ווער געשוואַנדען, אַללע געוועפּפען שפּאַקטען, אונד דאס לאַנד פּערראַטטע טאָטען דעם פּיעלען גאָלדעס.

ניכט לאַנגע נאָך דער פּערטייביגונג דער שפּאַנישען ווידען בעקלאָגען זיך דיא שפּאַנישען אדעלינען, דאס אינדע שפּערטע אונד פּלעטע בעריטענגלאָ אונד מעטשעלעער גוויאַרדען ווייען, אונד אַללע עקלעריען, דאס ווען דיא דיא שלעכטען פּאָלגען דיעזער אייסטייביגונג נעפאַהרען הען-פּען, זיא ווידען דיא זיך דעם קאַנגיליכען בעפּעהל ווידער-וועגנס האבען.

דיא ווידישען נעבעט-הייזער ווערדען אין קיריכען אונד קלאָסטער אומגעוואָרפען. אונד נאָך 70 יאָהרען וואַסטע מאַן אין שפּאַנען ניכט מעהר, וואָס איין ווידע איזט. נאָך הייסט גלוכט דאס גערעגע פּאָלק אין שפּאַנען, דאס איין ווידע איין לייבהאַפטער טייפּעל מיט האַרען אונד פּפּרדע-פיסען איזט.

נור דיא מאַראַנען זינד אין שפּאַנען צוריקגעבליי-בען. פּיעלע פאָן אינען האַטטען נאָלד אונד זילבער פאָן דען אינדיאַנערען ווידען אין עספּאַנגנ גענאָממען, אונד עס אינען דאַנן ביי גלעגענהייט דורך וועגע פּעוואָנען נאַכגעשיקט. דיא מאַראַנען, וועלכע זיך אים פּאַמפּע קאַסטאַליקען צו פּערשפּעלען וואָלטען, ערייכטען דיא האַסטען ווידען אים שפּאַנאַס-דיענסטען; דיעזע אונדר האַהען שפּעלגונגען בעגעגטען דיא אבער דאַנ, אים דיא-ענען, וועלכע זיך אינטערשיד האַרס נעגען. דיא אויס-וואַנדערער שרייבט נעמאַנס האַטטען, מיט אונטערשטעלונגס האַסט צו פּערפאָלגען אונד דיא קינדער-נעריטטע אין-צוליעפּערן. אייף אנשטיפטונג דער מאַראַנען וואַרדע דער בוידער דעם מעטטען שפּאַנישען מיטטעלס אין אינגן אינקווייזיציאָנס-קערקער נעוואָרען. וויל דיעזער מיטטעל דיא פּערנאַנגונג דער ווידען אונטערהאַלטען האַטטע.

אבער דיא מאַראַנען מוסטען זיך עגדע נאָך מעהר אים פּרוטהיר אכט נעבען. דאס מאַן דיא ניכט ביי דער אייאַבגונג אינגען ווייטען נעבאַטטע עטאַטטען אַללע. דיא מוסטען נאָך פּלייטער אין דיא קיריכע נעהען אַלס אנדערע. פּיילגר וואַרדען דיא היר אונד דא ווייטטע אַלס דיא אין קיריכען נעטטעען האַבען, אחר ערע דאַנן אין שרעקליכען.

נאָך דער ווידען-פּערטייביגונג וואר אין שפּאַנען אינע נראָסע פּראָקלאַמאַציע, עס וואָללטע דורכאַנס ניכט רעגגען, פּראָפּעהעטען דיא בייסטרליכען אינבראַלד נעבעטע אונד קאַס-טייאַנגען פּערשטאַלטעטען. דיא נאַרס אין קאַסטאַלי-שער נייסטליכער בייא נאַכט אין נראָסען האַלצער-נעם קריכען, שטעקטע אינזעגדיג, זיא דאס נעמאַנד בע-מערקען קאָנגטע, אינע לאַמטע הונגען, אונד נאָהרטע זיא-

טראַגע פאָן 500 דוקאַטען צוריקלאַסטען מיסטע. אייף דיא פּראַגע: וועלכעס פּערבראַכען ער דענן בעגינגנ? — עריוידרטע דער רוכטער: אין רוכטע-גען איזט דאס גראָסטע פּערבראַכען, ווידע צו זען! — ר' יצחק ראַזענצווייג אים דעם דאַפּע אַפּאַטע נאַכ צו פּראַטאַקאָלל, דאס אויך ביי אים איהם, עבענפאַללס אם 28-טען נאָוועמבער, דער דאַפּפּ-רוכטער-נעהילפּע מיט דער אַפּפּאַרדרונג ער-שען, דען אָרט זאָאַרט צו פּערלאַסטען. ער איילט-טע צום רוכטער, אים דען גרונד דיעזער אַיסטרייב-בונג צו ערפאָהרען. דער רוכטער יאַר ניכט אַיפּציפּנדען, ר' יצחק ראַזענצווייג אַללטע נון אין דיעגע וואָהנונג צוריקקעהרען, אַללין אינצווישען יאַר זיין נאַנצעס פּערמאָגען בערייטס וועגעפּפּרט אונד זיין ווייב זאַממט קינדערן אים דעם אָרטע נעטרעבען. אויך ער מוסטע דאס דאָרף זאַגליך פּערלאַסטען, אם 26-טען דעצעמבער קעהרטע ער ערראַר צוריק, אים צו זעהען, וואָס מיט זיינעם פּערמאָגען געשעהען זיא. דא וואַרדע ער ערראַך פאָן אייגענען בייערן ערגרייפּפען אונד נייערדינגס אים דעם אָרטע נעטרעבען. — ר' יצחק שלום זוידנער נאַכ צו פּראַטאַקאָלל, דאס ביי איהם אם 15-טען דעצעמבער אין דאַפּפּ-רוכטער-נעהילפּע ערשען, אייגען טהייל דער מאַבעל אייף אייגען וואָגען היר, וואָרייף אויך ער זאַממט פאַמיליע פלאַטען נעהמען אונד דען אָרט פּערלאַסטען מוס-טען. זיינע טאָכטער, אייגע אלמה אונד מיטטער פאָן 4 קינדערן, וואָהנטע אין אייגעם בענאַכבאַר-טען דאָרפּפּ. אן דעמזעלבען טאַגע וואַרדע אויך דיא אים אַדרער וואָהנונג נעגאַנג. אַדער נאַנצעס פּערמאָגען שענקטע דער רוכטער דעם וואַלאַכ-שען בייערן, אין דעסען הייז דיא וואָהנטע, מיט דען וואָרטען: נימם דיר אַללעס; דיא ווידען האט דיר דיא לאַנגע נעגען דאס בלוט אויסגעזאָגען. ר' יצחק אפּרים אים דעם דאַפּפּ-רוכטער דאַמיט אַנ נאַכ צו פּראַטאַקאָלל, דאס איהם אם 19-טען דעצעמ-בער דער דאַפּפּ-רוכטער דען בעפּעהל ערטהייל-טע, דען אָרט זאָללייר צו פּערלאַסטען. ער ערווי-דערטע יעדאָך, עס דיא איהם אונמאָגלך, דיעס זאָללייר צו טהון. דא ער נעמאָנדעס זיין פּערמא-גען צוריקלאַסטען וואָלטע, דער רוכטער זאָגטע יע-דאָך: „ווענן דיא ניכט געהסט, זא ווערדע איך דיך זאַממט ווייב אונד קינדערן בינדען אונד אין אייגען גראָבען ווערפען לאַסטען. מאַן האט יא שאָן פּעלע ווידען אין דיא דאָנ נעוואָרפען, אדגע דאס עגמאַ-דעס דעפּפּ עטוואס נעטעהען ווערע. ענדליך בראַכ-טע מאַן צוויי וואָגען, וואָרייף אין טהייל דיינער מאַבעל נעלאַדען וואַרדען, וואָראַנ ער זאַממט פאַמיליע, אינטער צוריקלאַסטונג אַללר דיינעס פּערמאָגנס, אין דער שטרענגסטען קעלטע, דען

פאָלליעטאָן.

דער שטערן-זוהער.

(52. פאָרטשעצונג.)

דיא אים דער איסוואַרטונג דער שפאַנישען ווידן ווירד פאָן דען נעשיכטס-שרייבערן אַלס איינע מערקווירדי-גע פּערציילונגס. אים דיא אינגליקליכען איסוואַנדערער נכט אירען טרייינען נעראַנקען צו איבערלאַסטען אונד דאַמיט ניכט אירער איינע אים פּערצווייפלונג דען קאַסטאַלישען גלויבען אנגעהעג. אים אים לאַנדע צו פּערבליבען, ליעסען דיא יאַבבעגער מיט פּפיפען אונד פּויקען יישענדע מוזיק מאַכען, מאַנכען קאַם עס פאָר. אַלס אַב מישה קאַמען ווידע, יעדער פּייסע זיך, דאס ער זיינען גלויבען ניכט נעגאָפּערט אונד דאס ער נור וועגען זיינעס גלויבענס פּער-טיעגען ווירד.

שפאַנען פּערלאָר דאַמיט דען צוואַנציגסטען טהייל זיינער נעזיעב-פּלייטנסטען, בעפּרעמדאַמסטען, נעביל-דעסטען אייזואָהנער; דענן עס נאָך אינער דען שפאַ-נישען ווידען ניכט בלאָס קאַסטיליאַנישען, קייפ-לייטען, אקע-בויער, ערצעט אונד נעלעהרטע — זאָנדערן אויך האנד-ווערקער, וואַפּפען-שמיעדע אונד מעפּאַלל-אַרבייטער ערעי-אים; יעדענפאַללס קיינע מוסיקענגען דיא דען נאַנצען טאָג אים וויישהייט הערזולונגען.

איין יאָהר נאָך דיעזער ווידען-איסווייזונג האַטטען דיא שפאַניער דאס גאַנצע אַטריעקא עגדעקט, אונטערזיי-פּעל נאָלד פּלאַט פאָן אַטריעקא נאָך שפאַנען, דאס אבער באַלד ווידער פּערראָגען איזט. זיא נעוואָגען, זיא צערראָ-גען! ווידען אבער דיא ווידען אין שפאַנען געבליבען,

דיא מיט דעם נאָלדע בעפּסער אומצינגען פּערשפּאַנען, זיא ווידער שפאַנען דער ווייסען, בלוטגעדיפּטע שפאַנאַ אויף דער וועלט געווען.

מאַקוועמאַדא וואָללטע אבער ניכט דאס שפאַנאַ-ליכע גלוק שפאַנען. ער נאַנ עס פאָר, דיא שפאַניער פּיר אין בלוט-ווייפּפּערגעס נאַטעגעמהיים צו ווערדען, אונטער וועלכעם נאָר דייטשען מאַנעס דיא אייגאַהנער אין שפאַ-נען צו שווערעס קערפּער פּעראַרטהיילט. ווען דיא בייס לעגען דער ביבעל געפּראָפּפען ווידען.

דיא קאַסטאַליקען שפּרעכען באַלד, דאס אינען דיא ווידען פּערלען. דער גאַנצע האַנדעל ווער געשוואַנדען, אַללע געוועפּפען שפאַקטען, אונד דאס לאַנד פּערראַטטע טאָטען דעם פּיעלען גאָלדעס.

ניכט לאַנגע נאָך דער פּערטייביגונג דער שפאַנישען ווידען בעקלאָגען זיך דיא שפאַנישען אדעלינען, דאס אינדע שפּערטע אונד פּלעטע בעריטענגלאָ אונד מעטשעלעער גוויאַרדען ווייען, אונד אַללע עקלעריען, דאס ווען דיא דיא שלעכטען פּאָלגען דיעזער אייסטייביגונג נעפאַהרען הען-פּען, זיא ווידען דיא זיך דעם קאַנגיליכען בעפּעהל ווידער-וועגנס האבען.

דיא ווידישען נעבעט-הייזער ווערדען אין קיריכען אונד קלאָסטער אומגעוואָרפען. אונד נאָך 70 יאָהרען וואַסטע מאַן אין שפאַנען ניכט מעהר, וואָס איין ווידע איזט. נאָך הייסט גלוכט דאס גערעגע פּאָלק אין שפאַנען, דאס איין ווידע איין לייבהאַפטער טייפּעל מיט האַרען אונד פּפּרדע-פיסען איזט.

נור דיא מאַראַנען זינד אין שפאַנען צוריקגעבליי-בען. פּיעלע פאָן אינען האַטטען נאָלד אונד זילבער פאָן דען אינדיאַנערען ווידען אין עספּאַנגנ גענאָממען, אונד עס אינען דאַנן ביי גלעגענהייט דורך וועגע פּעוואָנען נאַכגעשיקט. דיא מאַראַנען, וועלכע זיך אים פּאַמפּע קאַסטאַליקען צו פּערשפּעלען וואָלטען, ערייכטען דיא האַסטען ווידען אים שפאַנאַס-דיענסטען; דיעזע אונדר האַהען שפּעלגונגען בעגעגטען דיא אבער דאַנ, אים דיא-ענען, וועלכע זיך אינטערשיד האַרס נעגען. דיא אויס-וואַנדערער שרייבט נעמאַנס האַטטען, מיט אונטערשטעלונגס האַסט צו פּערפאָלגען אונד דיא קינדער-נעריטטע אין-צוליעפּערן. אייף אנשטיפטונג דער מאַראַנען וואַרדע דער בוידער דעם מעטטען שפאַנישען מיטטעלס אין אינגן אינקווייזיציאָנס-קערקער נעוואָרען. וויל דיעזער מיטטעל דיא פּערנאַנגונג דער ווידען אונטערהאַלטען האַטטע.

אבער דיא מאַראַנען מוסטען זיך עגדע נאָך מעהר אים פּרוטהיר אכט נעבען. דאס מאַן דיא ניכט ביי דער אייאַבגונג אינגען ווייטען נעבאַטטע עטאַטטען אַללר. דיא מוסטען נאָך פּלייטער אין דיא קיריכע נעהען אַלס אנדערע. פּיילגר וואַרדען דיא היר אונד דא ווייטטע אַלס דיא אין קיריכען נעטטעען האַבען, אחר ערע דאַנן אין שרעקליכען.

נאָך דער ווידען-פּערטייביגונג וואר אין שפאַנען אינע נראָסע פּראָקלאַמאַציע, עס וואָללטע דורכאַנס ניכט רעגגען, פּראָפּעהעטען דיא בייסטרליכען אינבראַלד נעבעטע אונד קאַס-טייאַנגען פּערשטאַלטעטען. דיא נאַרס אין קאַסטאַלי-שער נייסטליכער בייא נאַכט אין נראָסען האַלצער-נעם קריכען, שטעקטע אינזעגדיג, זיא דאס נעמאַנד בע-מערקען קאָנגטע, אינע לאַמטע הונגען, אונד נאָהרטע זיא-